

Een zoektocht naar een in Borne gevonden flesje

Martin Thiehatten

In het najaar van 2017 werd de Oude Deldensestraat opgeknapt. Het riool moest worden vernieuwd en de straat kreeg een nieuw aanzien. Om het riool te vervangen werd er grondig gegraven. Nadat het 's nachts had geregend kwam er door het weggespoelde zand een bruin glimmend stukje glas tevoorschijn. Bornenaar Martin Lucas pakte het en zag, dat het een flesje was met een merkwaardige vorm.

Onlangs kwam ik met hem in contact en gaf hij mij voor de heemkundevereniging dat flesje. Het flesje heeft een dop die eruit als een schroefdop, maar het is één geheel met het glas van het flesje en het heeft een tuitje met een sleufje. In het flesje zit een soort kluit, die er met water niet volledig uit te krijgen is. Na er wat metselzand als schuurmiddel in te doen en met wat water wordt het flesje schoon, door daarmee goed te schudden.

De vorm intrigeert mij en ik ben benieuwd waarvoor het is gebruikt. Martin Lucas heeft het flesje gevonden aan de Oude Deldensestraat op de plek, waar vroeger tandarts Ticheler heeft gewoond. Een historische locatie, want in 1896 is daar de Bornse Elektriciteit Maatschappij (BEM) begonnen door Hofstede Crull. Nadat die is verplaatst naar Hengelo komt in dat gebouw de meubelfabriek van Ter Marsch. Deze fabriek is in 1943 bij een bombardement verwoest.

De Oude Deldensestraat vóór 1943 met rechts vooraan het bedrijf van ter Marsch.

Is dit flesje ook iets historisch? Ik mail de foto van het flesje naar oud huisarts Hans Hobert met de vraag, of hij een idee heeft wat het kan zijn. Hans Hobert komt tot de veronderstelling dat het een druppelflesje was voor o.a. tincturen.

Wat is een tinctuur? (Info wikipedia)

Een tinctuur is een alcoholische oplossing. Meestal wordt dan een oplossing bedoeld van waardevolle stoffen die zijn gewonnen uit planten, plantendelen, wortels van planten, bladeren, harsen, bloemen en zelfs het zaad. Het is maar net wat de bedoeling van de tinctuur is. Deze tincturen worden vooral ook in de planten en kruidengeneeskunde gebruikt. Deze soort van geneeskunde noemt men Fytotherapie.

Fytotherapie is een geneeswijze waarbij plantaardige geneesmiddelen worden toegepast ter bevordering of het behouden van de gezondheid. Tincturen worden overigens ook gebruikt in de cosmetica, voedingssupplementen en dranken. Groot voordeel van een tinctuur is dat het heel lang houdbaar is en gemakkelijk in druppelvorm is te gebruiken. Zelfs voor kinderen levert het weinig problemen op.

Hij adviseert mij, navraag te doen bij de Bornse apotheken.

Kirsten Movig-Weekers van apotheek Dana heeft zelf geen idee, maar legt de vraag bij haar ouders, die beide apotheker zijn geweest. Ze weten niet precies wat voor flesje het is en stellen voor, navraag te doen bij het apotheekmuseum in Gouda.

Marjolein Smit-Kroese van apotheek Stoop krijgt ook geen duidelijkheid bij haar oudste medewerkster. Ook zij adviseert te informeren bij het museum in Gouda.

Van beide apothekers krijg ik het mailadres van het apotheekmuseum,

info@stichtingfarmaceutischerfgoed.nl.

Ook daar stuur ik een foto met de vraag naar toe. Wim Rakhorst en Henk Boersma van de stichting farmaceutisch erfgoed in Gouda hebben hun best gedaan om zoveel mogelijk boven water te halen. Henk komt tot de conclusie, dat het een druppelflesje was voor viskeuze vloeistoffen. Deze flesjes kwamen meer voor in het buitenland dan in Nederland en het kan heel goed door een tandarts zijn gebruikt. Niet kan worden gevonden welk buitenland en in welke periode deze flesjes werden gebruikt.

Links: het flesje meet 3 x 8 cm.
Rechts: de dop met schroefdraad

Al met al is er toch duidelijkheid gekomen over dit gevonden flesje, waarvoor ik allen zeer hartelijk bedank.

Viscositeit (Info wikipedia)

Viscositeit, ook bekend als stroperigheid, traagvloeibaarheid of dikvloeibaarheid, is een fysische materiaaleigenschap van een vloeistof of van een gas. Het is de eigenschap van een fluidum die aangeeft in welke mate deze weerstand biedt tegen vervorming door schuifspanning.

Zo is water een voorbeeld van een vloeistof met een

*lage viscositeit, honing een voorbeeld van een vloeistof met een hoge viscositeit. Vloeistoffen met een hoge viscositeit worden **viskeus** genoemd. Het vloeigedrag van stoffen wordt bestudeerd in de reologie.*

*De naam viscositeit is afgeleid van de Latijnse naam voor de maretak *viscum album*, bessen waarvan in vroegere tijden vogellijm werd gemaakt.*

Uiteindelijk is het duidelijk geworden, dat het flesje wel degelijk enige waarde heeft. De Heemkundevereniging heeft weer een historisch voorwerp, die mogelijk voor een expositie kan worden gebruikt.

onderstaand op deze pagina behoort niet tot dit artikel

Nostalgische dorpspomp

Martin Thiehatten

Op de hoek van de Marktstraat, Brinkstraat en Koppelsbrink staat een oude dorpspomp. Steeds als ik daar langs kwam vroeg ik mij af, waarom die pomp daar staat en of die daar ook als pomp gebruikt werd. Het verhaal daarover vond ik in het krantenarchief van het HIP (Historisch Informatie Punt) van de heemkundevereniging.

De pomp is afkomstig uit Delden, waar deze vroeger diende als waterbron. De pomp was eigendom van de baron van Twickel. Toen er in Delden een waterleiding werd aangelegd, werden de toen aanwezige drie pompen verwijderd.

De heer de Jong uit Borne, destijds districtschef van het waterleidingbedrijf in Delden, wist de drie pompen te redden en bewaarde ze op het terrein van het bedrijf.

Een vroegere architect uit Delden kwam er op de een of andere manier achter waar de pompen waren gebleven. Hij kreeg twee van de drie pompen, die in zijn woonplaats Heilo een plek hebben gekregen.

De derde pomp werd in Borne bij het woonwagenkamp in de vroegere Kerkedennen geplaatst, waar het kraantje van de waterleiding was stuk gegaan. Die locatie wordt nu Zonnig Spoor genoemd. Later werd deze gietijzeren pomp als sierstuk op het Dorsetplein geplaatst.

Bij de nieuwe inrichting van de Brinkstraat in augustus 1988 is de pomp op de huidige plek gekomen, waar toen eveneens nostalgische lantaarns zijn geplaatst.

De oude pomp bij de Brink